

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ ТА ТУРИЗМУ

Назва курсу Нормативний/вибірковий	Методологія природничо-музейної справи Вибіркова
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Магістр 014.07 Середня освіта (Географія)
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025 н.р. Непарний
Викладач	Прохорова Лариса Анатоліївна – кандидат геологічних наук, доцент кафедри географії та туризму
Профайл викладача	http://geo.mdpu.org.ua/prirodnicho-geografichnij-fakultet/kafedra-fizichnoyi-geografiyi-i-geologi/sklad-kafedri-fizichnoyi-geografiyi-i-ge/prohorova-larisa-anatoliyivna/
Контактний тел.	096-604-44-59
Е-mail:	prokhorova_larysa@mdpu.org.ua
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4880
Консультації	Онлайн-консультації: через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Дисципліна «Методологія природничо-музейної справи» є вибірковою дисципліною зі спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) для освітньо-професійної програми магістр, яка викладається в III семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською кредитно-трансферною системою ECTS).

Предметом дисципліни «Методологія природничо-музейної справи» складається з чотирьох основних частин: історії музейної справи, організації музейної справи, музейного джерелознавства та практичного музеєзнавства. У ході вивчення дисципліни здобувачі дізнаються про особливості понятійного апарату, специфіку організації різних типів виставок та експозицій, зможуть засвоїти теоретичні знання за допомогою виконання теоретичних та практичних робіт.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання ознайомлення студентів із закономірностями та головними етапами розвитку природничої музейної справи, дати характеристику теоретичним і практичним аспектам діяльності та функціонування природничих музеїв.

Головними завданнями навчального курсу є:

1. Вивчення основних закономірностей розвитку природничої музейної справи в Україні та світі.
2. Визначення характерних рис музейної справи як особливої сфери науки і культури.
3. Формування уявлень про документування природних процесів, об'єктів і явищ
4. Формування уявлень про зберігання натуралій і природничих колекцій.
5. Визначити інформаційно-аналітичну та освітньо-виховну функцію природничих музеїв.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі природних наук під час професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів географічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Загальні компетентності:

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Здатність спілкуватися іноземною мовою.

Здатність до співпраці та спілкування з фахівцями різного рівня інших галузей знань.

Вміння розробляти та управляти проектами, оцінювати та забезпечувати якість робіт, що виконуються

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. Фахові компетентності:

Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства.

Розуміння планети як єдиної системи, найважливіших проблем її будови та розвитку.

Знання основних сучасних положень фундаментальних наук стосовно походження, розвитку та будови Всесвіту, здатність їх застосовувати для формування світоглядної позиції.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

Вміє використовувати спеціальні знання в інших сферах, виходячи із контексту причинно-наслідкових зв'язків.

Демонструє навички планувати і здійснювати наукові експерименти, писати наукові роботи за фахом.

Аналізує сучасні методи дослідження Землі та її геосфер і застосовує їх у науково-дослідницькій діяльності.

Демонструє уміння розробляти та впроваджувати механізми територіального менеджменту, здійснювати моніторинг на регіональному рівні, складати плани та програми.

Демонструє здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї.

Моделює геосферні об'єкти і процеси, застосовуючи картографічні і математичні методи та геоінформаційні технології.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин/ кредитів 120 год./ 4 кредити	30	14	76

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Під час вивчення дисципліни «Методологія природничо-музейної справи» студенти мають регулярно відвідувати навчальні заняття згідно затвердженого розкладу або ж документально підтвердити важливу причину своєї відсутності (медична довідка, довідка з військового, лист-клопотання щодо участі у певних культурно-масових, наукових, спортивних заходах тощо).

В процесі навчання студенти мають дотримуватись принципів академічної доброчесності та загальноприйнятих норм етичної поведінки: зокрема не допускається з боку студентів списування, надання завідомо неправдивої інформації, фабрикація та фальсифікація даних, академічний плагіат та самоплагіат, несвоєчасне виконання чітко поставленого завдання, пропонування хабара викладачу, користування мобільним телефоном під час занять різної форми, а також іншими гаджетами під час контрольних заходів перевірки знань. Співпраця студента із іншими учасниками навчального процесу (викладачами, студентами, працівниками навчальних лабораторій, деканату, бібліотеки та ін.) має базуватись на принципах поваги, партнерства та взаємодопомоги, відповідальності, законності, соціальної справедливості, дотримання ділового етикету.

Студент має право звертатися до викладача за додатковим поясненням матеріалу курсу чи змісту практичних завдань протягом робочого часу під час консультацій.

7. СТРУКТУРА КУРСУ
7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1: Музеєзнавство як наукова та навчальна дисципліна	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	1,6,7			впродовж навчального семестру
Тема 2: Генезис музеїв та музейної справи	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1,6,7,11,12			впродовж навчального семестру
Тема 3. Класифікація музеїв	Лекція (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	5,9,13			впродовж навчального семестру
Тема 4. Організація музейних фондів. Загальні принципи збереження та управління.	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-15			впродовж навчального семестру
Тема 5. Основи експозиційної діяльності музею. Типи експозицій.	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-15			впродовж навчального семестру
Тема 6. Музейна освіта. Загальні принципи	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	1, 8, 9			впродовж навчального семестру
Тема 7. Музей та сучасні технології. Екскурсія: поняття, класифікація.	Лекція (4 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (10 год.)	2, 5, 9			впродовж навчального семестру

Тема 8. Копіювання творів станкового живопису (натюрморт, пейзаж, портрет). практичний метод	Лекція (4 год.) Самостійна робота (10 год.)	1-15			впродовж навчального семестру
--	--	------	--	--	-------------------------------

7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Музеєзнавство як наукова дисципліна.

Історичне музеєзнавство як наукова дисципліна. Мета, об'єкт, предмет, функції та завдання курсу. Структура музеєзнавства. Роль і соціальні функції музею.

Проблематика сучасного музеєзнавства. Музеєзнавство в системі наук

Основний категоріально-понятійний апарат музеєзнавства. Закон України «Про музеї і музейну справу». Поняття «музей», «музейна справа». Базові поняття історичного музеєзнавства.

Класифікація музеїв. Музеї масові, навчальні, профільні. Класифікація музеїв за профільними типами й профілями. Історичні музеї: загальноісторичні, воєнноісторичні, історії релігії, історико-побутові, археологічні, етнографічні.

Історичні музеї: загальноісторичні, національної історії, регіональної історії, окремих періодів або історичних подій, вузькоспеціалізовані. Зародження і розвиток музеїв. Домузейне збиральництво. Колекціонування та виникнення музеїв.

Початки музейництва. Розвиток музейної справи у XIX – XX ст. Поява музеїв нового типу: музефікування кварталів і міст.

Виникнення екомузеїв, поширення мережі скансенів.

Розвиток мережі технічних музеїв. Нові технології в музейному будівництві. Вашингтонська і Венеціанська хартії. Кодекс музейної етики. Діяльність міжнародних організацій з музейної. Музеї та музейна справа в Україні.

Зародження і розвиток музейної справи на території сучасної України. Виникнення перших музеїв на території сучасної України. Університетські музеї в Україні у XIX ст. Музеї і музейна справа в Україні у XX ст.

Сучасний стан та перспективи розвитку музеїв в Україні. Види науково-дослідної роботи. Фонди музею. Музейне зібрання, музейні фонди, музейна колекція. Поняття музейної колекції. Типи музейних колекцій. Склад фондів музею за значенням та юридичним становищем. Структура фондів музею. Методика вивчення музейних предметів.

Організація роботи з комплектування фондів музеїв. Роль обліку і зберігання музейних колекцій. Первинний облік, інвентаризація та каталогізація.

Науково-довідковий апарат сучасних музеїв. Облік руху музейних фондів. Юридична охорона музейних фондів та її сутність. Система зберігання музейних фондів.

Музейна експозиція та експозиційна робота. Роль експозицій. Складання планів експозиції, їх види і сучасна організація. Тематико-експозиційний план. Наукова підготовка експозицій.

Музейна експозиція, музейний експонат, експозиційні матеріали, експозиційна зала. Принципи і методи побудови експозицій музеїв. Наукове проектування експозиції та його етапи.

Особливості експозицій різних груп музеїв. Екскурсійна діяльність. Музейна екскурсія: сутність та основні поняття. Класифікація екскурсій. Розробка екскурсії. Вимоги до екскурсовода.

Основні методичні прийоми проведення музейних екскурсій. Організація музейної справи та управління музейною діяльністю. Джерела фінансування та видатки музеїв.

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу	За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролі (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів). Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Підсумковим контролем є залік, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду).
Практичні заняття	«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями. «4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки

	вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями. «3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. «2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни. Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабенко О.О., Бабенко О.А. Короткий словник музейних термінів. Кіровоград, 2001
2. Банах В. М. Музейні інновації та інтерактивність у теорії та практиці музейної справи / В. М. Банах // Historical and cultural studies. 2016. Vol. 3, Num. 1. С. 1 5
3. Банах В. М. Феномен музейного предмету: музеологічний аспект / В. М. Банах // Молодий вчений. 2017. № 8. С. 26 30.
4. Вайдахер Ф. Загальна музеологія: Посібник / Ф.Вайдахер. Львів, 2005.
5. Власюк Г.М., Зосимович О.Ю., Ходадова М.В. Музеєзнавство та архівна справа: Навч. метод. посібник. Житомир, 2006.
6. Загальна музеологія: Посібник. Львів, 2005.
7. Заремба С. Нариси з історії Українського пам'яткознавства: Навчальний посібник / Заремба С. К., 2002.
8. Основи музеєзнавства: навч. посіб / О.Виноградова, В.Г.Дарчук. Львів: «Магнолія 2006», 2017. 185 с.
9. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство: Навч. посібник. К.: Знання, 2008.
10. Салата О.О. Основи музеєзнавства: Навчально методичний посібник / Салата О.О.. Вінниця: «Нілан ЛТД», 2015. 164 с.
11. Якубовський В.І. Музеєзнавство: Підручн./ Якубовський В.І. Кам'янець Подільський, 2010.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

12. Банах В. М. Питання культурної спадщини в контексті нової музеології / В. М. Банах // Гілея: науковий вісник. 2016. Вип. 112. С. 92-95.
13. Байдахер Фрідріх. Загальна музеологія / За ред. Зеновія Мазурика; Пер. з нім. Х. Назаркевич, О. Лянґ, В. Лозинського. К.: Літопис, 2005.
14. Власюк Г. М., Зосимович О. Ю., Хададова М. В. Музеезнавство та архівна справа: Навч. метод. посіб. Житомир: ЖДПУ імені Івана Франка, 2006.
15. Основи музеезнавства, маркетингу та рекламної інформаційної діяльності музеїв: Навч. посіб. / П. Горішевський, М. Ковалів, В. Мельник, С. Оришко. Івано-Франківськ: Плай, 2005.
16. Федорченко В. К., Костюкова О. М., Дьорова Т. А. та ін. Історія екскурсійної справи в Україні: Навч. посіб. К.: Кондор, 2004. с

Інформаційні ресурси в інтернеті

17. <http://www.history.org.ua/>
18. <http://www.besthistorysites.net/>
19. <http://www.irbis.nbuv.gov.ua/>
20. <https://www.youtube.com/channel/UCpzZB5rRJ0W7KzjVvfbMxew>
21. <http://incognita.day.kyiv.ua/exposition>
22. <https://nmiu.org/>